

Водорезова Сусанна Робертівна

молодший науковий співробітник НДІ правового забезпечення інноваційного розвитку НАПрН України

ORCID: 0000-0001-5044-7167

ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ РИНКУ ІНФОРМАЦІЙНИХ ПОСЛУГ

Наукова робота присвячена дослідженню питання щодо особливостей правового регулювання ринку інформаційних послуг в Україні.

Ключові слова: інформаційні послуги, інформаційна сфера, ринок інформаційних послуг.

Vodoriezova Susanna

*Junior researcher of the Scientific and Research Institute of Providing
Legal Framework for the Innovative Development of NALS of Ukraine
ORCID: 0000-0001-5044-7167*

PECULIARITIES OF LEGAL REGULATION OF THE MARKET OF INFORMATION SERVICES

The scientific work is devoted to the study of the peculiarities of the legal regulation of the information services market in Ukraine.

Keywords: information services, informational sphere, information services market

Розвиток сучасної світової економіки визначається істотним впливом інформаційних технологій. Індустрія інформаційних технологій є основою для побудови цифрової економіки, сприяє появі нових продуктів та сервісів, активно впливає на різні процеси в бізнесі та суспільному житті [1, с. 115].

Наявність значної кількості нормативно-правових актів у зазначеній сфері, активний нормотворчий процес, суперечливість та недосконалість правового регулювання суспільних відносин в інформаційній сфері зумовлюють необхідність системного аналізу нормативно-правових актів в зазначеній галузі.

В Україні приймається дедалі більше нормативно-правових актів, які регулюють застосування інформаційно-комунікаційних технологій, але, на сьогодні у вітчизняному законодавстві відсутнє визначення поняття «ринок інформаційних послуг». Однак у ст. 1 Закону України «Про науково-технічну інформацію» закріплено визначення категорії «інформаційний ринок»: це система економічних, організаційних і правових відносин щодо продажу і купівлі інформаційних ресурсів, технологій, продукції та послуг [2]. На нашу думку, інформаційний ринок є більш широкою категорією, ніж ринок інфор-

ційних послуг. Фактично, ринок інформаційних послуг – складова інформаційного ринку. Разом із тим, регламентуючи поняття інформаційного ринку (як родове), законодавець встановлює певні орієнтири для подальшого регулювання й складових такого ринку.

Наразі й у наукових колах відсутній однастайний підхід до визначення категорії «ринок інформаційних послуг», його ознак та складових. Так, деякі науковці не надають визначення вищевказаної категорії. Проте вони акцентують увагу на тому, що сучасний інформаційний ринок можна розділити на три взаємодіючих сфери: 1) ринку інформації та інформаційних послуг і продуктів; 2) ринку електронних угод; 3) ринку електронних комунікацій. При цьому кожна із зазначених сфер налічує власні сектори. Наприклад, сфера ринку інформації та інформаційних послуг і продуктів має чотири сектори, серед яких: сектор ділової інформації; сектор інформації для спеціалістів; сектор масової та споживчої інформації; сектор соціально-політичної інформації. Перший сектор – ділової інформації, який охоплює: (а) біржову і фінансову інформацію – котирування цінних паперів, валютних курсах, ринку товарів і капіталів, інвестиціях, цінах, що надається біржами, спеціальними службами біржової і фінансової інформації, брокерських компаніями, банками; (б) економічну і соціальну статистичну інформацію, надану в вигляді рядів динаміки, прогнозних моделей і оцінок, підготовлених державними органами, а також компаніями, які займаються дослідженнями, розробками і консалтингом в області ринків попиту; (в) комерційну інформацію - в компаніях, фірмах, корпораціях, напрямках їх роботи, продукції, цінах, зв'язках, угодах, керівників; (г) ділові новини в області економіки і бізнесу, що надаються спеціальними інформаційними службами. На наш погляд, такий поділ інформаційного ринку на сектори є вельми умовним. Разом із цим такий розподіл дозволяє певним чином структурувати ринок, виходячи з тих завдань, які стоять перед собою користувачі інформаційного ринку.

У науковій літературі інформаційний ринок визначають як систему економічних, правових і соціально-психологічних відносин, що протікають в умовах різноманіття форм власності і конкуренції і виникають в процесі обміну інформаційними продуктами і послугами

між творцем (або продавцем) і споживачем у зв'язку з задоволенням інформаційних потреб.

Водночас Н. О. Стебіхова та О. В. Гудкова розглядають ринок інформаційних послуг як структуру, яка пронизує всі сфери економіки та змінює її, наприклад, інтернет-торгівля призвела до зникнення меж між оптовою та роздрібною торгівлею. Це призвело до того, що роздрібні магазини встановлюють ціни, виходячи з вартості товару в інтернеті, а не з обсягу доходу, який планується. Саме такий підхід виступає дієвим конкурентним чинником, який дозволяє формувати добросовісну поведінку всіх учасників ринку. У разі, якщо буде надана послуга або товар поганої якості, то через засоби інформаційного майданчика про це дізнаються всі користувачі Інтернет-ресурсу [3, с. 45–47].

Безспірно, в умовах цифровізації економіки та суспільства всі сфери суспільного життя зазнають певних змін й розвиваються вже у новому форматі. Роль інформаційного ринку у задоволенні інформаційних потреб споживача зумовлена не тільки тим, що інформація визнана товаром і може бути реалізована на ринку, зокрема, як інформаційний продукт, а й широким використанням при цьому інших об'єктів інформаційного ринку: комп'ютерно-комунікаційного обладнання, інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ), відповідного програмного забезпечення. Й більшість інформаційних продуктів (комп'ютерно-комунікаційне обладнання, програмне забезпечення, бази даних, інформаційні технології) та послуг виступають виключно об'єктами інформаційного ринку [4, с. 117].

Зважаючи на те, що на сьогодні ринок інформаційних послуг знаходиться у стадії формування, подальшого вивчення потребують питання щодо створення чіткого правового механізму регулювання ринку інформаційних послуг.

ЛІТЕРАТУРА

1. Водорезова С. Р. Проблеми нормативно-правового регулювання господарських інформаційних відносин в Україні. *Правове забезпечення віртуалізації інфраструктури національної економіки України* : монографія / за ред. С. В. Глібка, А. В. Стріжкової. Харків: НДІ ПЗІР НАПрН України, 2019. Розд. 2, гл. 2.3. С. 115-128.

2. Про науково-технічну інформацію: Закон України від 25.06.1993 р. № 3322-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3322-12#Text>.
3. Стебихова Н. А., Гудкова О. В. Цифровые технологии в жизни граждан России. *Вызовы цифровой экономики: условия, ключевые институты, инфраструктура*: сб. статей I Всероссийской научно-практической конференции, 2018. С. 45–47.
4. Иванова В. В. Особливості взаємозв'язку інформаційного ринку та економіки, заснованої на знаннях. *Європейський вектор економічного розвитку*. 2011. № 2.

REFERENCES

1. Vodoriezova, S. R. (2019). Problemy normatyvno-pravovoho rehuliuвання hospodarskykh informatsiinykh vidnosyn v Ukraini. *Pravove zabezpechennia virtualizatsii infrastruktury natsionalnoi ekonomiky Ukrainy – Legal support of virtualization of the infrastructure of the national economy of Ukraine*, S. V. Hlibko, A. V. Strizhkova (Eds.). Kharkiv: NDI PZIR NAPrN Ukrainy, *part. 2, ch. 2.3, 115–128* [in Ukrainian].
2. Pro naukovo-tekhnichnu informatsiiu: Zakon Ukrainy vid 25.06.1993 r. № 3322-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3322-12#Text1> [in Ukrainian].
3. Stebikhova N. A., Gudkova O. V. (2018). Tsifrovyye tekhnologii v zhizni grazhdan Rossii. *Vyzovy tsifrovoy ekonomiki: usloviya. klyucheveye instituty. infrastruktura: sb. statey I Vserossiyskoy nauchno-prakticheskoy konferentsii - Challenges of the digital economy: conditions, key institutions, infrastructure: collection of articles of the 1st All-Russian Scientific and Practical Conference*, 45 – 47 [in Russian].
4. Ivanova V. V. (2011). Osoblyvosti vzaiemozviazku informatsiinoho rynku ta ekonomiky, zasnovanoi na znanniakh. *Yevropeyskiy vektor ekonomichnoho rozvytku - European vector of economic development*, 2 [in Ukrainian].